

Butlletí Excursionista de Catalunya

Les Drassanes de Barcelona

UNA de les tasques que amb major assiduitat ha acomplert el CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA, en els cinquanta anys que té de vida, ha consistit a esforçar-se en salvar de l'enrunament, la profanació, o la desaparició ja irremeiable, aquells edificis que pels seus records històrics o les seves qualitats integren el patrimoni que ens llegaren les generacions passades. La col·lecció de documents del seu arxiu que testimonien aquesta activitat, són un dels seus més preuats títols d'honor, i tenen com a monjoies, per no esmentar-ne una seguida inacabable, les mateixes columnes romanes del seu estatge social, venudes pels antics propietaris de la casa a uns turistes anglesos, amb venda no duta a terme per les gestions del CENTRE; el claustre romànic de Sant Pau del Camp, traspassat com a magatzem innoble entre els expedients administratius que es derivaren de la desamortització dels béns eclesiàstics, i l'escalf que va culminar en la restauració del Monestir de Ripoll, nascut d'una guspira encesa en la seva llar, igualment.

En plantejar-se, doncs, per un Reial Decret, la reforma d'una part dels barris de Barcelona, que s'escauen al capdavall de les antigues hortes de Sant Bertran, entre la Rambla, Montjuich, i la mar, on a un estrem hi ha l'antic edifici de les Drassanes de la ciutat, el CENTRE s'havia d'interessar en què la reforma decretada, enlloc de posar-les en perill, fos ocasió de què aconseguissin un millorament que, per tants conceptes, mereixen.

Són les Drassanes una de les obres predilectes dels reis del casal de Barcelona que visqueren l'edat d'or de la nostra terra; d'elles sortiren i en elles es repararen els vaixells que consolidaren l'hegemonia marítima de Catalunya en la Mediterrània quan el *mare nostrum* era el centre del món civilitzat: que, aliats dels exèrcits castellans, els feren possible la reconquesta de les places riberenques d'Andalusia; els que constituïren durant l'edat mitja l'instrument de comerç més fecund d'aquella civilització i els que tingueren la glòria de portar-hi el codi, del Consolat de Mar, únic en la seva categoria, que ara, en captenir-se l'organisme suprem de la Societat de Nacions, de redactar un Estatut internacional per a la marina mercant, ha estat cercat pels seus tècnics com a model i guia a seguir.

Deixant, però, de banda aquestes seves preeminències, són encara les Drassanes, les úniques drassanes medievals que existeixen avui a Europa; i per aquest motiu, el CENTRE, en esbrinar què li pertocava fer per a aconseguir, no ja que siguin respectades, sinó restituïdes a un escaient ennobliment, no ha cregut necessari ni estrevar les seves activitats, ni perllongar-les en gestions externes, com altres tantes vegades, per entendre que seria agreujar els que legalment han d'intervenir en la reforma, donar per suposada la sospita que podien proposar-se destruir el que han deixat intacte els esclats revolucionaris, les guerres, i els diversos vandalsismes que tantes magnificències han anorreat en èpoques que es caracteritzaren per deplorables deficiències de cultura.

L'acció del CENTRE, per aquest motiu, s'ha limitat a ajudar a la conservació, tot exhibint en una Exposició Monogràfica algunes fotografies de l'edifici, especialment de les seves seccions menys conegudes; plànols que assenyalen la seva posició i desenrotllament, segons les èpoques, així com la importància que els ha estat reconeguda en cada una d'elles, i, complementàriament alguns gràfics i vistes fotogràfiques de problemes similars d'urbanització d'antics edificis i muralles en diverses ciutats d'Europa, nombre insignificant de les que es podrien catalogar, perquè bé es pot dir que, de cap a cap, el seu territori és ple de mostres vivents de conservació, com pot veure el més distret viatger, per exemple, a Cahors, a Chambery, la ciutat capital de l'antic regne de Savoia, a Liège, a Basilea, a Florència, a Carcassona, encara murada, a Iprès, fins que fou víctima de la devastació de la guerra, a Edimburg, a Nuremberg, a Annecy on, per tal de compaginar el respecte amb les necessitats d'urbanització, hi ha fins i tot cases de Banca

instal·lades en curosament guardades cases gòtiques, a Limoges, a Bolònia, a Nimes, a París, a Friburg, a Praga i a tantes altres. Per les mateixes raons el BUTLLETÍ es limita a reproduir els principals documents que integraven l'exposició gràfica organitzada amb aquesta avinentesa.

DOCUMENTS QUE FIGURAVEN EN L'EXPOSICIÓ GRÁFICA DE LES DRASSANES

PLÀNOLS

1.—«Plano de las Atarazanas de Barcelona. En que se ven las Fortificaciones nuevas y otras fábricas que se han de hazer (señaladas de amarillo) y (lo que va señalado de puntos colorados son) las casas que habrán de derivar por ahora para tener algo de Esplanada. Copia esacta del original que existe en este Depósito.»

Escala en toeses 1 : 200.

2.—«Perfiles de las Atarazanas, Es copia exacta del original que existe en este Depósito. Madrid 2 de Diciembre de 1891».

Escala en toeses 1 : 25.

3.—Grund Riss der Atarezana oder Arsenale zu Barcelona. W. A. Kollmann. Anno 1709».—En aquest planol es veu l'entrada per als vaixells per la part més antiga de les Drassanes.

Escala 1 : 10.

4.—«Barcelona Ville Capitale de la Principauté Catalogne sci-tué sur la mer Méditerranée. Fait par Aveline. Paris».

5.—«Plano de les Atarazanas de Barcelona. Es copia exacta del original que hay en este Depósito. Madrid 2 de Diciembre 1891».—En aquest planol l'entrada dels vaixells és ja pel canal modern.

Escala 1 : 35.

6.—«Planta de la ciutat de Barcelona Y Montjuic Y Moll Y Atachos».—Reproducció del «Plano de la ciudad de Barcelona» de l'Arxiu Històric de la Ciutat, inserit per Salvador Sanpere i Miquel en la seva Història de Barcelona que no s'acabà de publicar. Circa 1697.

7.—«Plano del Puerto de Barcelona con sus sondas hechas en el Mes de Marzo de el Año 1721 en el cual está señalado el Proyecto de su augmentación del Muelle para mejorar este Puerto e impedir que no Ciegue. Firmado Dn Jorge Próspero de Verbóm. Por triplicado remitido en 9 de Junio de 1742. Y entregado hoy día 7 de Marzo de 1743. al Ingeniero Director Dn Miguel Marin. Archivo de Simancas. Secretaria de Marina».

Escala en toeses 1 : 2000.

8.—«Barcelona die Haupt Statt in Catalonien».—Vista de Barcelona des de la mar.

9.—Vista de Barcelona des de la muntanya de Montjuic. Grabat en metall per Jorge Hosfnagle, per l'any 1567. Publicat en 1572 per Braun & Hogenberg, en l'obra «Civitatis Orbis Terrarum».

10.—«Atarazanas».—Reproducció fotogràfica d'un quadro pintat per Battisluzzi en 1871.

FOTOGRAFIES

1.—Làpida del Consell de Cent de la Ciutat, que data en 1644 la reedificació d'una part del recinte.

2.—Escut dels reis de la Casa d'Àustria en una de les parets de l'obra de fortificació. La corona reial fou mutilada durant els dies de la revolta del 1868, així com els altres dos escuts que tenia al costat.

3.—Muralla de Sant Policarp i portal de Santa Madrona.

4.—Portal de Santa Madrona.

5.—Paret gòtica, avui al carrer de Santa Madrona.

6.—Exterior de les naus més antigues sostingudes per contraforts amb gàrgoles barroques.

7.—Exterior de la gran arcada del segon canal d'entrada dels vaixells a les naus.

8.—Escut superior de la gran arcada d'ingrés.

9.—Escut de Pere IV, amb la cèlebre cimera del drac, a la part exterior de l'edifici.

10.—Vista presa des del terrat d'una casa propera.

11.—Torre i parets interiors emmarletades.

12.—Torre i paret gòtica interior.

13.—Tros de paret gòtica que tanca les naus més antigues.

14.—Escut nobiliari en una de les arcades del recinte més antic.

15.—Aspecte interior.

16.—Vista de conjunt de la part més antiga.

17.—Gran arcada central de les naus més antigues.

18.—Part de les naus.

19.—Part de les naus del 1564.

20.—Part de les naus del 1564.

21.—Interior de la nau que correspon a la gran arcada exterior.

22.—Naus d'entrada a l'edifici de Pere IV.

23.—Canastró del contrast públic de mercaderies, que es conserva a les Drassanes.

DRASSANES : MURALLA DE SANT POLICARP

Ors. E. Vilaseca

DRASSANES : PARET GÒTICA

DRASSANES : EXTERIOR DE LA GRAN ARCADEA DEL SEGON CANAL

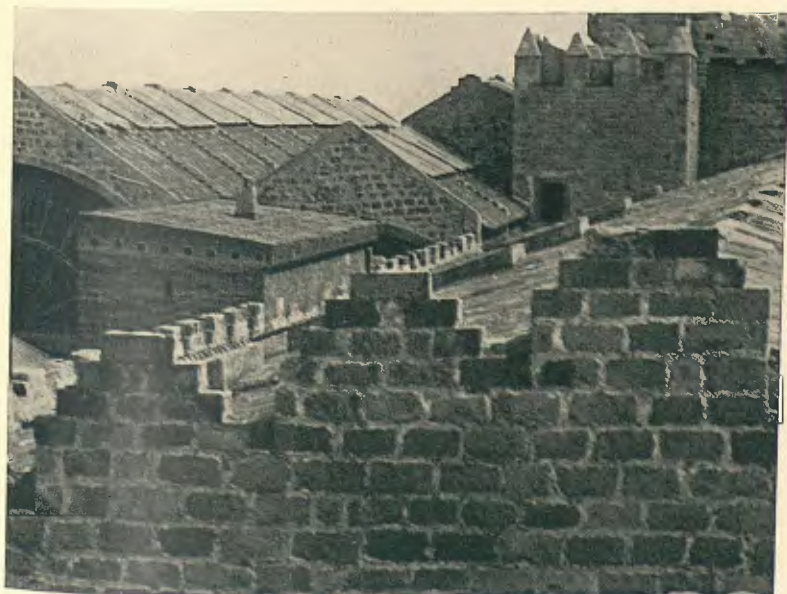

Ols. E. Vilasoca

DRASSANES : EXTERIOR DE LES NAUS MÉS ANTIGUES

DRASSANES : VISTA INTERIOR

Cls. E. Vilaseca

DRASSANES : TORRE I PARETS INTERIORS

DRASSANES : TORRE I PARET GÒTICA INTERIOR

Cls. E. Vilaseca

DRASSANES : TROÇ DE PARET GÒTICA

DRASSANES : ESCUT NOBILIARI

GIS E. Vilaseca

DRASSANES : ASPECTE INTERIOR

DRASSANES : VISTA DE CONJUNT DE LES NAUS MÉS ANTIGUES

GR. E. VILARCA

DRASSANES : GRAN ARCADA CENTRAL

DRASSANES : PART DE LES NAUS DEL 1564

Gls. E. Vinasca

DRASSANES : INTERIOR DE LA NAU

DRASSANES : NAU D'ENTRADA A L'EDIFICI DE PERE IV

Uls. H. Vilanova

DRASSANES : PART DE LES NAUS

GÈNOVA : PORTAL DE SANTA ANDREA

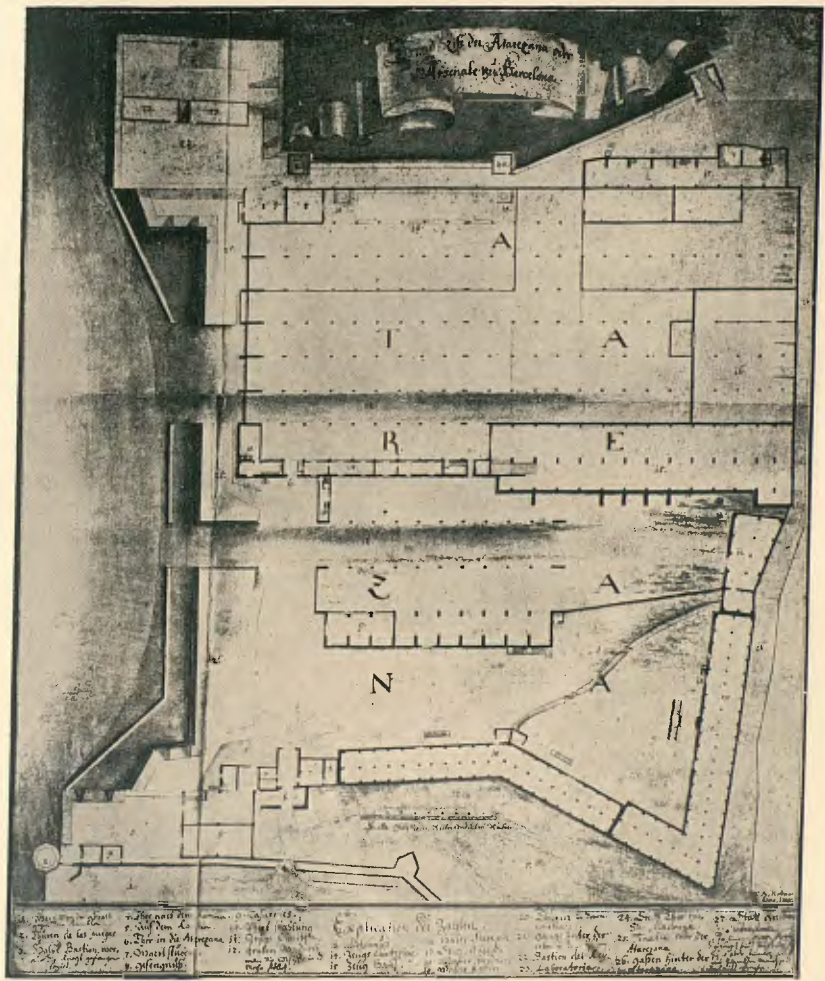
MILÀ : PORTA NUOVA

MILÀ : ESSLÉSIA DE SANT ISIDOR

ROMA : FRAGMENT D'UN ANTIC EDIFICI

GRUND RISS DER ATAREZANA ODER ARSENALE ZU BARCELONA (1709)

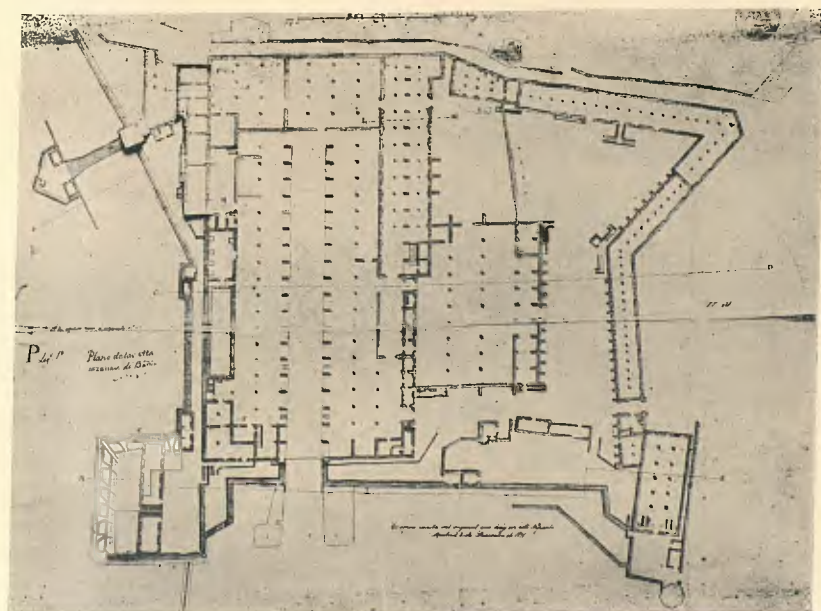
PLANTA DE LA CIUTAT DE BARCELONA Y MONTJUIC Y MOLL Y ATACHOS (1697)

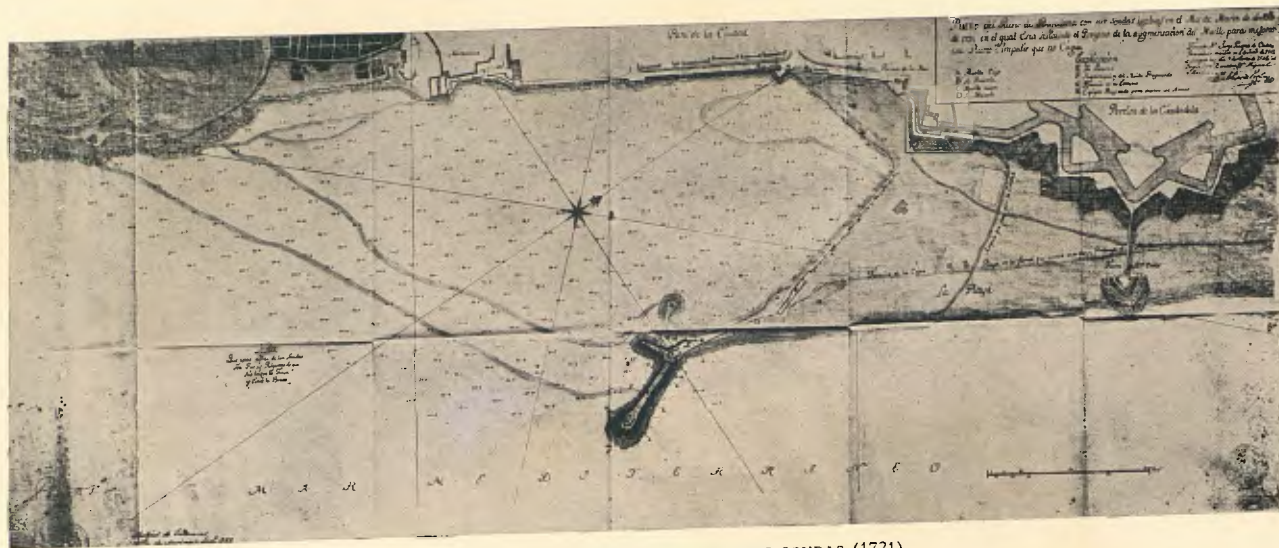
PLANO DE LAS ATARAZANAS DE BARCELONA

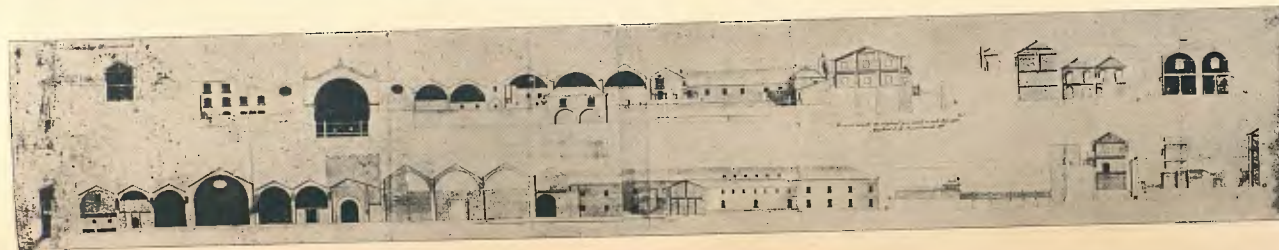
BARCELONE VILLE CAPITALE DE LA PRINCIPAUTE CATALOGNE

PLANO DE LAS ATARAZANAS DE BARCELONA

PLANO DEL PUERTO DE BARCELONA CON SUS SONDAS (1721)

PERFILES DE LAS ATARAZANAS

PLÀNOLS DE L'ESTRANGER

1.—Bruselles. Un dels antics portals de la muralla, la torre del qual ha estat convertida en un petit museu per tal d'assegurar-ne la conservació (fig. 1).

2.—Gènova. Antic palau de la Taula de Canvi, situat al mig del carrer de més tràfec del port (fig. 2).

3.—Londres. Dués esglésies que han estat conservades al mig del Strand, un dels carrers de més trànsit.

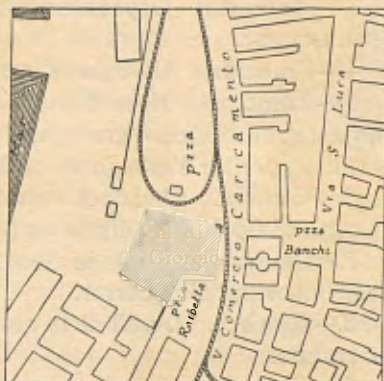
4.—Milà. El vell canal que tancava un antic recinte, conservat malgrat obstruir gran nombre de carrers.

BRUSSEL·LES

----- Línies de ferrocarril

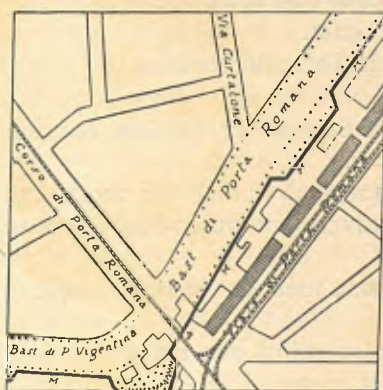
Fig. 1

GÈNOVA

----- Línies de ferrocarril

Fig. 2

MILÀ

M. Muralla
P. Porta.

Fig. 3

PARIS

Fig. 4

5.—Milà. Muralla romana i portal que ha estat conservat al mig d'una de les principals vies (fig. 3).

6.—París. Fonts de Saint Denis i Saint Martin, conservades al mig del *boulevard* (fig. 4).

FOTOGRAFIES DE L'ESTRANGER

1.—Bernà. Portal de les antigues muralles, que tanca el carrer principal de la ciutat.

2.—Francfort. Torre Eschenheim. Un dels pocs monuments que resten del segle xv, conservat al mig d'un carrer.

3.—Florència. Ospedale degli Innocenti, antic edifici travessat per un carrer.

4.—Francfort. Un dels vells arbres respectat al mig d'un carrer.

5.—Francfort. Naus d'un antic edifici al damunt de les quals han estat bastits els departaments moderns del Rathaus o Casa de la Ciutat, per tal d'assegurar-ne la conservació.

6.—Gènova. Claustret romànic, del segle xii, que es conserva al mig de la població, dintre un petit jardí públic.

7.—Gènova. Portal de Santa Andrea, conservat malgrat obstruir la sortida d'un carrer.

8.—Ginebra. Detall de la muralla que sosté el monticle de l'antic recinte.

9.—Ginebra. Muralles de l'antic recinte i portal que dona al carrer que mena a la Casa de la Ciutat.

10.—Heidelberg. Mirador de la Biblioteca.

11.—Londres. La Torre de Londres amb tot el seu recinte mural·lat, que es conserva al mig de la ciutat.

12.—Londres. Vista parcial de la Torre de Londres.

13.—Milà. Porta Nuova.

14.—Milà. Resta de l'església de Sant Isidor, basílica romana, situada actualment al mig d'un carrer.

15.—Milà. Castello Sforzesco que, amb tot el seu recinte, es conserva al centre de la ciutat, convertit en museu i les torres en dipòsits d'aigua.

16.—Nuremberg. El Konigstrasse amb la Torre Vella que es conserva al mig del carrer.

17.—Roma. Fragment d'un antic edifici que, malgrat no tenir cap valor artístic, ha estat conservat.

18.—Verona. Portoni della Bra, que es conserva al mig del Corso Victor Manuel.

La festa de Sant Jordi

CADA any en la diada de Sant Jordi, el CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA fa festa major, i enguany, per escaure's dintre la celebració dels actes del Cinquantenari, la tradicional festa patronal ha revestit més importància encara, fins a esdevenir un acte solemne i corprenedor de debó.

Així, el noble Cavaller, l'arriscat deslliurador de la donzella princesa, el patró de la nostra terra esdevingut símbol i guiatge alhora, ha estat honorat per aquesta entitat cabdal de l'excursionisme català, amb la sala de sessions plena de gom a gom per distingida i nombrosa concurrència.

A dos quarts d'onze de la nit, començà la festa. A l'estrada presidencial i sota el tapís amb la imatge de Sant Jordi, s'assegué el president senyor Maspons i Anglasell, juntament amb el senyor Marçal Ambrós, degà dels socis de l'entitat, vingut de lluny expressament per aquest acte, i els membres de la Directiva senyors Batista i Roca, Gallardo, Guilera, Casades, Blasi, i el secretari senyor Olivella.

Després d'unes curtes paraules d'obertura, el senyor Casades donà lectura a bells passatges de l'obra de Joan Pujol, mestre de capella de la Catedral de Barcelona (1673?-1626), escrita per Mossèn Higiní Anglès Pvre., i publicada per l'Institut d'Estudis Catalans, formant part de la Biblioteca de Catalunya. D'aquesta obra, el senyor Casades anà escollint tot el referent a la festa de Sant Jordi tal com es celebrava per la Generalitat de Catalunya en el segle XVII, en la Capella del Palau de la Diputació, per bé que, d'abans de l'any 1455, aquesta festa patronal fou declarada festa de precepte. Detallà també el que fa referència a les festes populars que tenen lloc a la ciutat de Barcelona a honor de nostre patró, compreses músiques, danses i, especialment, la sardana. La magnificència i simplicitat alhora d'aquestes festes religioses i populars, presidides un dia per l'emperador Carles V, i un altre per Misenyora la reina, i en les quals prenen part tots els estaments, delectaren bona estona l'auditori, que escoltava amb veritable religiositat, i al final aplaudí fortament.

GOIGS

BANSA DEL GLORIÓS

Patró del Principat

EN ALA-

MARTYR SAN JORDI

pat de Cathalunya.

PUIX en nostre Principat
lo unich Patró sou vos.
siau lo nostre advocat
Jordi martyr gloriós.

Cavaller sou elegit
de linatge de valor,
com demostrà vostre pit
devant del Emperador;
que à tots los fàels ab rigor
destinava mort arrós, &c.

Vengut un dragó terrestre
al infernal envestiu,
y per pelear mes destre
la vostra vida aborriu:
la riqueza repartiu
entre pobres amorós, &c.

Al mandato tant cruel
com sempre contradiguesseu,
Dioclesiano infel
manà que mes no diguesseu:
ans be quen la presó vesseu
maltractar lo vostre cos, &c.

Vostre cos no se cansava
per grillons, pes, ni cadenas,
lo Tirà imaginava
altres mes horribles penas:
Per rodas de garfis plenas
passareu victoriós, &c.

Dins un encés fora de cals
manà estiguesseu tres dias,
vos com el or que no es fals
mostrau majors bisarrias:
donau ab tals valentias
à tots los fàels nou esforços, &c.

Un calgat de ferro encés
manà despres vos calçassen,
providencia de Deu es
que los pens no se abrasasen:

com ves que no se danyassen
se mostra mes rabios, &c.

Per converturvos cridà
à un mago encantador,
una beguda hos donà
per matarvos ab dolor
vos sens demostrar temor
la preneu molt aïmós, &c.

Al mateix Mago vencereu
que per vos en Deu creguéu,
del fossar un mort tragueren
que ab crit confessà la fé:
al mago, y nou viu tambe
manà inatar pressurós, &c.

Dels dos cors ningu se cansava
ell matant vos convertint,
de tot mal quiscu curava
sols devant de vos venint:
en ell rabia resident
y lo zel de Deu en vos, &c.

Volgué despres que adorassen
Apollo deu dels Gentils;
vos com en lo Temple antrassen
caygueren los idols vils:
publicant ab veus humils,
quel ser Deu no cab en dos, &c.

A vostres peus arribà
sa muller la Emperatris,
à JESVS Deu adorà
ab cor contrit, y macis:
com lo Tirà tal sentis
manà degollarla ab vos, &c.

TORNADA.

Puix en lo Cel sou pujat
à gozar lo etern repós,
favoriu est Principat
JORDI martyr gloriós.

Ÿ. Ora pro nobis Beate Georgi. R. Vt digni efficiamur promissionibus Christi.

O R E M V S

DEUS, qui Beati Georgi Martyris tui meritis, & intercessione herificas: concede propitiis, ut
qui tua per eum beneficia poscimus dono tuae gratiae consequamur. Per Dominum, &c.

Gerona: En la Estampa de Joseph Bró, Estamper del Rey Nre. Senyor. 1792.

Després, el senyor Gallardo llegí uns goigs del segle xvii a llaor de Sant Jordi, presentats a l'exposició per l'Agrupació de Mantenedors dels Goigs de Catalunya. És tradicional la lectura de versos allusius i fou donada la preferència als esmentats goigs perquè així la concurrència tingué l'avinentsa d'assaborir amb delectança la lectura d'una de les més típiques versions de la llegenda del drac, plena d'ingenuïtat, i adaptada a una metrificació força original.

A continuació, el senyor Maspons digué belles paraules, per tal de recordar el caràcter de festa solemne que cada any el CENTRE dona a la diada d'avui; glossà la noblesa del patronatge de Sant Jordi tot fent una mena d'excursió ideal per les seves gestes, esdevingudes per a nosaltres símbol de nova vida, no pas moridora, perquè Sant Jordi no és com altres patrons d'altres terres que venen i anorreen els enemics, sinó que el nostre patró fa viure per tal com té a honor fer enemic seu únicament el drac, representació de la feréstega violència, de l'opressió, de la tirania i de la injustícia, que és contra el que sempre s'ha rebel·lat Catalunya.

Amb escaients paràgrafs, el senyor Maspons remarcà la ruta feta pel CENTRE durant els cinquanta anys que compta d'actuació, deixant de banda la modèstia, perquè en certs casos, digué, cal passar per sobre d'ella a despit de totes les consideracions; recalcà també l'èxit assolit per la darrera exposició de les Drassanes, ço que ha dut tot Barcelona a una veritable croada de ciutadania, per tal que es conservi aquesta joia d'arquitectura única en el món.

I amb paraules plenes d'escalf cordial, justificà el senyor Maspons l'adjudicació per unanimitat de la medalla d'or del CENTRE que anyalment s'atorga per donació del patrici senyor Rafael Patxot, al senyor Ignasi Folch i Girona, promotor del Xalet de La Molina, en la construcció del qual tothora ha mostrat un assenyaldíssim i meritíssim esforç.

En mig d'unànimes aplaudiments, sortits de tots els àmbits de la sala, el senyor Folch s'apropà a la presidència per tal de recollir la medalla, de què li feia ofrena el president. Apaivagades les demostracions d'entusiasme, el senyor Folch agrai l'adjudicació en discretes i sentides frases, i, amb paraula commosa, declinà tots els mereixements que aquella distinció representava, a l'esforç de tots els companys que l'havien ajudat en la tasca feixuga de bastir un estatge que alhora que proporcionés gaudis de comoditats, fos un centre d'esports de neu a l'alta muntanya pirenenca.

Acte seguit fou invitat a parlar el senyor Marçal Ambrós, únic

sobrevivent dels cinc socis fundadors, el qual digué quatre mots plens d'emoció que arrodoniren l'acte.

Acabada la festa patronal, el president anuncià, de l'estrada estant, l'obertura de l'exposició del Cinquantenari de la fundació del nostre CENTRE, la vida activa del qual resta ben palesa en les nombroses manifestacions retrospectives i de puixança, exposades per les diferents branques que componen l'actuació del CENTRE.

Consistia aquesta exposició en una demostració de les diverses activitats a què es dediquen els socis de l'entitat, en agrupar-se en Seccions per tal de poder aconseguir amb major èxit els seus propòsits, i una petita mostra dels resultats obtinguts com a fruit dels seus treballs.

Així, la Secció d'Arquitectura presentà alguns projectes de restauració d'antics castells, tipus de xalets de muntanya, construccions rurals, i també un projecte de reforma de la part posterior de la Seu barcelonina premiat en el Concurs organitzat per la Secció l'any 1924.

La Secció de Folklore exposà alguns exemplars d'indumentària i objectes populars de Catalunya, i el grup de Mantenedors dels Goigs, de la mateixa Secció, alguns rars exemplars dels segles xvii a xx i també una mostra de boixos notables dels segles xvii i xviii.

Fou realment interessant l'extensa col·lecció de proves presentada per la Secció de Fotografia, en la qual no solament podien admirar-se treballs que, a més de presentar un caire vertaderament artístic, donen a conèixer les bel·leses naturals i arqueològiques que atresora la nostra terra, sinó que demostren també la diversitat de llocs estrangers recorreguts.

No menys notable era la instal·lació feta per la Secció d'Esports de Muntanya que, per mitjà de belles fotografies donà una palesa mostra de la seva capacitat alpinista. Hi figuraven ascensions i escalades, no solament a les més arriscades regions de Catalunya, sinó també als més difícils pics i agulles dels Alps i d'altres llocs estrangers. Completava aquesta exhibició les maquetes, fotografies i projectes dels diversos xalets i refugis del CENTRE, com també els llibres de firmes que en ells es guarden i les llibretes de registre que en els cims de les muntanyes procura de tenir sempre a disposició dels intrèpids excursionistes.

Importantíssima també és l'activitat demostrada per la Secció de Geografia Física i Geologia que, a més a més de les col·leccions de minerals, fòssils i molluscos, tenia exposades les maquetes dels

massissos de Montserrat i del Montseny, cartografia, talls geològics, perfils de muntanyes i fotografies de coves i avencs.

La Secció d'Història i Arqueologia, que bé podríem dir tenia invadida tota la casa, ja que pertot arreu es troben objectes recollits, que la converteixen en un veritable museu, exposà, a més a més, una col·lecció d'interessants calcs i còpies de làpides, sepulcres i enterraments que mereixen especial atenció.

Finalment, la Secció d'Enginyeria presentà un interessant mapa demostratiu de l'activitat industrial de Catalunya.

Per bé que tot això que s'ha esmentat representa, en la seva majoria el treball personal dels socis, hi ha, però altres dos organismes que bé podríem dir que reflexen la intensitat de veritable treball de l'entitat en els seus cinquanta anys de vida corporativa.

Ens referim, d'una banda, a la Biblioteca, que, en dues grans vitrines, exposà la col·lecció completa de les publicacions periòdiques de l'entitat i les altres dues associacions de les quals és successora, així com també les diverses obres de publicació extraordinària, una limitada selecció de tiratges a part de treballs publicats en els Butlletins, i també alguns originals d'obres inèdites.

És l'altre, l'Arxiu Fotogràfic, confiat a la cura i direcció de la Secció de Fotografia, l'extensió i vàlua del qual pot apreciar-se en examinar els mètodes d'ordenació i classificació adoptats, que, amb els seus cedularis de fitxes gràfiques, permeten consultar i estudiar les interessants comarques catalanes en tots els seus aspectes.

Finalment, hem de parlar també de l'Estudi de la Masia Catalana; aquesta obra colossal que, mercès a la generositat de l'honorable patrici, senyor Rafael Patxot i Jubert, en nom de la Fundació Concepció Rabell i Civils, Vídua Romaguera, ha estat confiada al CENTRE i la importància de la qual es fàcil d'apreciar per les fotografies, treballs, i estadístiques que amb una cura i encert especial foren exposades.

L'Exposició estava instal·lada amb la senzillesa a què el CENTRE ens té acostumat en tots els seus actes, sense que per això deixés d'observar-se des del primer moment la seva excepcional importància.

La concurrència no es cansava d'elogiar l'encert de celebrar aquesta bella manifestació d'art i d'activitats alhora, en la qual es poden copsar tots els aspectes de desenrotllament del CENTRE, la seva puixança formidable, l'obra colossal d'una vàlua intrínseca incalculable que es descabdella dintre d'un ambient senyorívol de senzillesa.

Era més de mitja nit quan la casa s'anà buidant de mica en mica, aquesta casa pairal de l'excursionisme català, arredossada a les superbes columnes millenàries que els romans bastiren en el *Mons Taber Barcinonensis*; i, en acabar la bella diada de Sant Jordi, per tots conceptes escaient i digna del nostre estatge social, retem tribut d'admiració a l'obra assolida, alhora que albirem per a l'esdevenidor un franc i noble optimisme.

F. DE P. BLASI

Abril, 1927.

El Monestir de Sant Pere de La Portella

EL DARRER MONJO

VA ésser Fra Ramon Ballús i Tor. Viuen encara gent que conegueren aquest monjo, la qual cosa no té res d'estrany, car va lliurar l'ànima a Déu, el 6 de desembre de 1867 en l'antic Monestir de La Portella.

Fou admès el 10 de febrer de 1827, essent ja prevere; vestí l'hàbit de l'Orde de Sant Benet a 5 de març del mateix any, i professà a 11 de març del següent any de 1828.

En 9 de març de 1827, o sigui, tres dies després d'haver estat admès com a novici, fou encarregat de la parroquial església de Santa Maria de La Quart, anexe a l'esmentat Monestir (1) i firma, i escriu sempre ell mateix, les partides de baptisme, òbits i esponsoris, fins el 1864, en què hi fou nomenat regent.

L'any 1842 es donà permís a l'amo de Campdeparets, una de les cases principals de l'abadiat de La Portella, per alçar una església prop d'aquesta casa, i a la benedicció de la mateixa, que va fer-se en 8 de febrer del 1844, pel Vicari General de l'abadiat Fra Josep Pujols, assistí amb altres 8 capellans i gran concurs de poble el P. Ramon Ballús qui féu de caper en la missa solemne que es cantà després de la benedicció.

(1) Arxiu de Santa Maria de La Quart, núms. 25 i 27.

El 1854, vegé morir el monjo Fra Miquel Dachs, que havia entrat al Monestir el 1844, i l'any abans havia vist morir l'altre monjo Fra Josep Pujols, que essent Rector de Sant Jaume de Frontanyà, havia entrat el 1824 (1).

L'any 1858, el Vicari Capítular de Solsona, que exercia la jurisdicció eclesiàstica en tot l'abadiat de La Portella, com a Delegat Apostòlic, nomenà subdelegat apostòlic a l'esmentat monjo, que en concepte de tal donà el 1861, permís per a celebrar missa en l'església recentment alçada prop de la casa La Tor, avui de la parròquia de Sant Maurici (2).

En morir, l'any 1867, comptava 80 anys d'edat. Era fill de la casa Ballús, parròquia i terme d'Obiols.

L'any 1348, fou abandonat el Monestir a causa de lo peste; ho fou altra volta el segle xvi (3) a causa dels bandolers, i encara una tercera vegada el 1823 a causa de les revoltes promogudes per la guerra entre milicians i realistes. Quedà el Monestir sense cap sacerdot ni eclesiàstic des del 25 de març al 14 de maig (4). Fora d'aquestes temporades, hem de creure que des del 1007, en què vingueren «dos monjos del Monestir de Santa Maria de Ripoll per a poblar el Monestir de La Portella» (5) fins al 1847 podria contemplar el gran patriarca Sant Benet com els seus fills alçaven diàriament al cel llurs oracions des de la vall de Frontanyà que els havia donat el senyor de La Portella (6).

J. CANUDAS

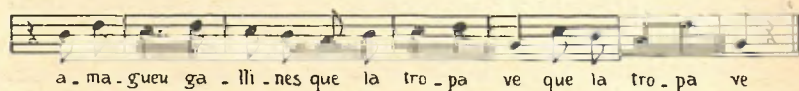
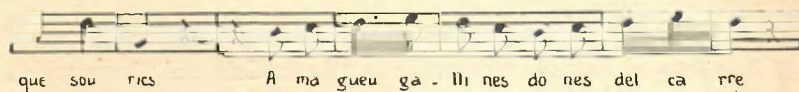
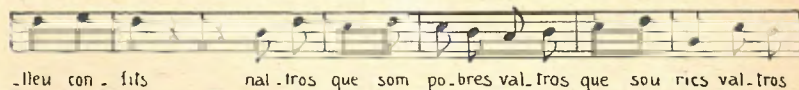
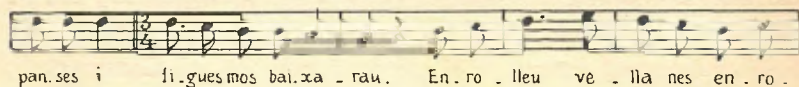
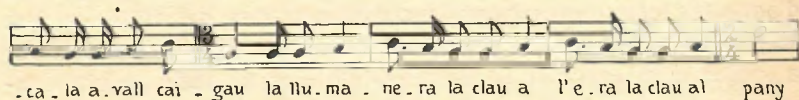
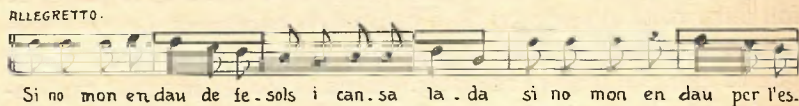
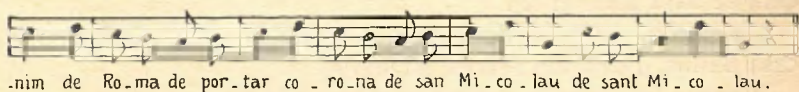
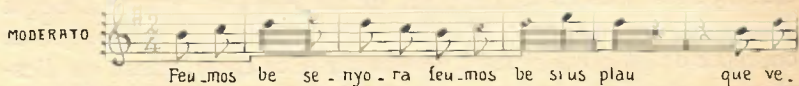
La festa de Sant Nicolau a Cabacés

ELS nois de l'escola pública de la vila de Cabacés (Tarragona), el dia 6 de desembre de cada any, celebren una festa tradicional, dedicada a Sant Nicolau, que, per la seva originalitat i per ésser especial d'aquesta vila, mereix ésser referida:

A l'hora d'anar a estudi, s'hi presenten els nois tots mudats, com en dia de festa, i cada u amb el corresponent sabre de fusta,

(1) Arxiu de La Portella.—(2) Arxiu de Santa Maria de La Quart, núm. 18.—(3) Anglarill *Historia de La Quar*, pàgines 32 i 35.—(4) Arxiu de Santa Maria de La Quart, llibre núm. 18.—(5) Anglasell. Lloc citat. Pàgina 29.—(6) Arxiu de Santa Maria, número 5 bis.

que ja es guarda d'un any a l'altre, i algunes vegades fins va de pare a fill. A l'escola, el senyor mestre els dóna unes paneres, i amb elles fan els nois una capta per la vila, cantant amb una tonada especial uns versos que, encara que en part siguin insubstancials, es posen íntegres a continuació:

Feu-mos bé senyora—feu-mos bè si us plau;
que venim de Roma,—de portar corona
de Sant Micolau.
Si no mon en dau,—de fesols i cansalada,

si no mon en dau,—per l'escala avall caigau.
La llumenera—la clau a l'era—la clau al pany
panses i figues—ens baixarau.
Enrolleu vellanes,—enrolleu confits:
naltros que som pobres—valtros que sou rics.
Àmagueu gallines,—dones del carré,
amagueu gallines—que la tropa vé.

Si per algun descuit la quitxalla troba alguna aviram de ploma pel carrer o contorn de la vila, en aquest dia, té carta blanca per empaitar-la, i, si la mata, és ben seva.

A la tarda, a l'hora de l'estudi, es tornen a presentar els nois a l'escola. Portant, en lloc del sabre de fusta, un cistellet: el senyor mestre els reparteix el que han captat al matí, i, cantant, s'en van a l'ermita de Sant Roc a fer una berenada.

DELFI NAVÁS.

Curs d'Iniciació Geogràfica

SETMANA FINAL DEL CURSET DE FISIOGRAFIA

EXPLICADES ja en les lliçons anteriors les idees indispensables per poder interpretar la fisiografia d'un país determinat, es volgué aplicar les dues darreres al coneixement de la geologia catalana i divulgar els centres d'investigació geològica que fan especialment objecte de llurs estudis el nostre país.

Amb motiu d'instalar-se de nou les colleccions geològiques del CENTRE en un lloc de més fàcil consulta, i per tal d'exaltar la importància de les matèries objecte de les dues darreres lliçons del curset, completat amb una excursió geològica, es donà al conjunt una especial distinció, que, sota la designació de setmana final del curset de fisiografia, començà el 30 de març i acabà el dia 6 d'abril.

Totes les lliçons donades anteriorment havien estat reservades als inscrits al curset, però, tenint en compte que les dues darreres tenien un caràcter molt general i que podien interessar a persones ja iniciades en recerques geològiques, es cregué afavorir a la cultura nostrada invitant a tots aquells que desitgessin assistir-hi.

La setmana final del curset de fisiografia fou un veritable èxit realitzant-se tots els actes en acordança amb el programa publicat i amb l'assistència de gran nombre de concurrents.

MUSEU I EXPOSICIÓ D'OBRES DE GEOLOGIA.—El dia 30 de març fou inaugurada la nova instal·lació de les col·leccions geològiques i l'exposició de les principals obres de geologia que figuren a la Biblioteca del CENTRE, pel seu President senyor Francesc Maspons el qual, en breus paraules, digué que el CENTRE tenia el propòsit de propulsar els estudis de geologia i geografia, mentre els alumnes demostrassin que tenen interès en seguir-los, en la seguretat que el CENTRE contribuirà amb tot el seu esforç a facilitar la pràctica d'aquests estudis.

LA GEOLOGIA CATALANA.—Realitzats els actes que acabem d'esmentar, el professor Dr. Jaume Marcet i Riba desenrotllà la 11.ª lliçó del curset de fisiografia, sota el tema esmentat.

Es mostraren els elements fisiogràfics que caracteritzen Catalunya; els seus massissos, depressions i terrasses; es féu veure la fesomia geogràfica de les comarques catalanes creada per l'estructura geològica; els afloraments minerals; les formacions vegetals que arrelen de preferència en els diversos terrenys.

Il·lustrà el seu estudi amb nombroses projeccions i documents gràfics que permeteren seguir amb tota claredat les explicacions teòriques del conferenciant. A més a més, el soci senyor N. Cuyàs facilità una sèrie de pel·lícules tretes en el nostre Pireneu, totes elles ben interessants, per a la millor comprensió de l'estudi, i, finalment, fou projectada una pel·lícula de Montserrat. Foren exposades les maquetes de Montserrat, Tibidabo i Pla de Barcelona, propietat del CENTRE i, gràcies a la gentilesa del senyor Ignasi Segarra, la maqueta, també del Montseny, feta per ell mateix, en la qual la geologia i la vegetació van lligades entre si i la configuració del terreny, de la qual es repartí als assistents una nota explicativa.

A continuació fou explicada en línies generals la fisiografia o fesomia geogràfica catalana.

ELS CENTRES D'INVESTIGACIÓ GEOLÒGICA.—El dia 6 d'abril el mateix professor donà la 12.ª i darrera lliçó del curset de fisiografia.

Abans d'emprendre el tema esmentat féu un estudi esboçat de la història geològica de Catalunya revelada per l'estructura geològica que en la lliçó anterior no fou possible desenrotllar, valent-se de gran nombre de projeccions i de dibuixos murals apropiats, fets

als Estudis Normals de l'antiga Mancomunitat, en el Seminari de Geografia dirigit pels senyors Pau Vila i Jaume Marcet, professors del Curs d'Iniciació geogràfica organitzat pel CENTRE.

Es mostraren als assistents els centres d'investigació geològica i llurs treballs, ja donats a conèixer en l'exposició de la setmana final i reunits tots ells a la sala del CENTRE per facilitar la lliçó.

Aprofitant l'avinentesa dels temes anteriors, es donà a conèixer a grans trets la visita realitzada pel XIVe Congr s Geològic Internacional al nostre país, en la direcció de la qual col laboraren els membres del CENTRE senyors A Marín, de Madrid, Dr. M. Faura i Sans, Dr. J. R. Bataller i el Dr. J. Marcet, d'aquesta ciutat.

Com en les anteriors lliçons, es projectaren amb l'aparell Dusaud, cedit generosament pel Col legi Ibèric, gran nombre de fotografies trameses per diversos geòlegs estrangers que assistiren a les excursions i seguidament una película feta pel mateix senyor Marcet durant l'excursió.

Finalment, en nom del president del CENTRE, el senyor Pelegrí Casades i Gramatxes donà per acabades les lliçons del curset de fisiografia a càrrec del professor senyor Jaume Marcet. Record  que en el nostre CENTRE és quasi tradicional l'estudi de la geologia, puix ja en el curs de 1884-1885 el docte catedràtic senyor Lluís Domenech i Montaner expos  *per a  s dels excursionistes*, un seguit de conferències, sobre aquella ciència, d'un gran interès pràctic; més endavant, l'inoblidable Mn. Norbert Font i Sagué, ampli  aquests ensenyaments en diversos cursos, resultat dels quals fou la utilíssima obra, *Curs de Geologia dinàmica i estratigr fica aplicada a Catalunya*; i després, en certs aspectes, complet  les conferències de Mn. Font, el Dr. Marià Faura i Sans, durant l'exercici de 1914-1915. Altres conferencians de la pròpia matèria han estat els Drs. Bataller Serradell i Marcet.

Remarc  el senyor Casades, que l'interès que en totes les ocasions han despertat aquests estudis, ha quedat evidenciat amb el nombre de matriculats i assistents a les lliçons del Dr. Jaume Marcet, la qual cosa és digna del major elogi i fa esperar que en el curs vinent, continuar  el mateix entusiasme per al coneixement del que ell qualificà «d'Arqueologia del Món», de tanta utilitat per als excursionistes, amb el qual va anexa l'emoció est tica en revelar la sublimitat dels fenòmens que donaren lloc a la formació actual de la porció de terra que la Providència destin  a la nostra p tria.

L'EXPOSICIÓ D'OBRES I MAPES GEOLÒGICS

En acabar la primera part del curs, confiada al senyor J. Marcet, es reuniren les obres i els mapes referents a geologia que posseeix el CENTRE, i que es troben a la disposició dels socis a la Biblioteca. Aquesta exposició tingué la finalitat de fer conèixer les obres de què podien disposar els interessats en el conreu d'aquests estudis.

L'exposició, per bé que no contenia la totalitat de les obres de geologia que figuren a la nostra Biblioteca, donà una idea dels nombrosos medis d'estudi de què podem disposar.

Les obres exposades provaren que els mitjans de què disposem són més que suficients per a la formació d'una cultura geogràfico-geològica: aquest és així el complement més important del Curs d'Iniciació Geogràfica. El curs conté tots els elements bàsics necessaris per iniciar en aquests estudis als que en ells s'interessen. Però, mai remarcarem prou que els ensenyaments donats pels professors senyors Marcet i Vila no són, ni poden ésser, més que l'empenta, el cop d'ull inicial donat a ciències tan vastes com la geologia i la geografia, i que l'esforç individual ha de venir a completar els ensenyaments forçosament succints d'ambdós professors. Aquests ensenyaments contenen, com hem dit, tot el necessari per donar a l'oient una noció general de les ciències esmentades, noció que l'estudiós té de completar amb el seu propi esforç i la seva iniciativa personal, per a la qual cosa té tots els elements a la seva disposició a la Biblioteca del CENTRE. Tenint la idea general formada, li és arribat el moment d'orientar-se i especialitzar-se en una branca determinada.

LA GEOLOGIA I LES SEVES DIVERSES BRANQUES.—A títol d'indicació, i per donar a conèixer algunes de les obres més interessants que, amb les finalitats esmentades, es poden llegir a la nostra Biblioteca, mencionarem alguns títols invitant molt especialment als que vulguin fer estudis d'aquesta mena, a que, per llur propi compte, facin investigacions i recerques, familiaritzant-se amb els llibres que en ella tenen a la seva disposició.

Un bon tractat de geologia elemental és l'obra de Fritz Frech «Geologia», publicat suara en la Col·lecció Labor. El «Traité de Géologie» d'Emile Haug és ja una obra completa, en la qual es troben tots els punts de la ciència geològica estudiats amb la màxima cura. Algun dubte isolat es veurà fàcilment aclarit consultant el «Dictionnaire de Géologie» d'Estanislas Meunier.

Venint ja a l'estudi de la nostra terra, ens trobem amb una gran abundor d'estudis, especialment de caràcter monogràfic. Una obra bàsica de caràcter general és el «Curs de Geologia Dinàmica i Estratigràfica aplicada a Catalunya», de Mn. N. Font i Sagué, de la qual acaba de sortir una nova edició. Quant als estudis regionals i locals, en tenim molts, entre ells bastants de gran mèrit, com els que publicaren Mn. Jaume Almera, Mn. Norbert Font i Sagué, Lluís Marià Vidal, i, més a prop de nosaltres, Mn. Faura i Sans, Mn. Bataller, Fallo i Chevalier.

Alguns d'aquests autors s'han especialitzat en una comarca determinada. Així, per exemple, Mn. Jaume Almera estudià la Plana de Vich; Mn. Font i Sagué, la vall de Camprodon; Fallo i, Mallorca; Lluís Marià Vidal, Mallorca, Girona i Lleyda; Mn. Bataller, Tarragona.

Amb ocasió del Congrés Geològic Internacional, celebrat l'any darrer, s'han realitzat una sèrie d'estudis i excursions que presenten gran interès. Recomanem la lectura de les monografies publicades en aquesta ocasió, i en les quals han treballat els Drs. Bataller, Marcet, San Miguel de la Cámara i Faura i Sans.

ALTRES BRANQUES DE LA GEOLOGIA.—Els que es vulguin dedicar a estudis tan interessants com l'Estratigrafia, la Geodinàmica, la Geofísica, la Litologia, o la Geologia Aplicada o Econòmica, trobaran igualment suficients obres en què estudiar llur ciència preferida. En les llistes que a continuació es publiquen es poden veure les obres més interessants que, sobre cada branca, posseeix la Biblioteca del CENTRE.

Insistim en la utilitat que els nostres consocis poden treure de la freqüentació de la Biblioteca del CENTRE, completant útilment amb la lectura els ensenyaments orals dels professors Marcet i Vila.

NOTA BIBLIOGRÀFICA DE LES OBRES EXPOSADES

GEOLOGIA

Frech, Fritz.—*Geologia...*—Barcelona, 1926.

Haug, Emile.—*Traité de Géologie.*—Paris, 1908-1911.

San Miguel de la Cámara, y Ferrando Mas, P.—*Geologia.*—Barcelona, 1925.

Bataller, J. R.—*Assaig bibliogràfic de la Géologie de Girona.*—Barcelona, 1923.

Faura i Sans, M.—*La carte Géologique de la Catalogne.*—Liège, 1926.

- Meunier, Stanislas.—*Dictionnaire de Géologie par...*—París, 1926, Junta de Ciències Naturals de Barcelona.—*Sèries Geològica*.—Barcelona.
- Trabajos del Museo Nacional de Ciencias Naturales.—*Serie Geològica*.—Madrid.
- Bataller, J. R.—*XIV Congrès Geològic Internacional*.—Barcelona, 1926.
- Palet y Barba, D.—*Estudio del terreno Pliocénico de Tarrasa...*—Barcelona, 1895.
- Almera, J.—*Una playa de Terreno cuaternario antiguo en el llano de San Juan de Vilasar*.—Barcelona.
- Almera, J.—*Historia geològica de la Vall de Nuria*.—Barcelona, 1898.
- Mengel, O.—*Feuille de Prades au 80.000e. et Region espagnole adjacente*.—(Bulletin de la Carte géologique de France, 1911).
- Mengel, O.—*Feuilles de l'Hospitalet et de Prades au 80.000e*.—(Bulletin de la Carte géologique de France, 1920).
- Dalloni, M.—*Le Bartonien marin dans les Pyrénées*.—París, 1916.
- Almera, J.—*Estudis geològics sobre la Constitució, Origen, Antigüetat y Pervenir de la Montanya de Montserrat*.—Vich, 1880.
- Bataller, J. R.—*Una Excursió geològica pels Ports de Beceit*.—Barcelona, 1923.
- Vidal, Luís M.—*Montserrat. La Montaña. Su Constitución petrográfica*.—Tortosa, 1920.
- Almera, J.—*Descripción geológica y Génesis de la Plana de Vich...*—(Barcelona, R. A. de Ciencias).
- Almera, J.—*Compte rendu des Excursions dirigées par...*—París, 1899.
- Bataller, J. R., & Vilaseca, S.—*Geología del Cap de Salou*.—Barcelona, 1923.
- Bataller, J. R.—*Notes per a la Geologia de la Comarca tortosina*.—Palamós, 1922.
- Bataller, J. R.—*Notas geológicas sobre el Secundario y Terciario de la Región pirenaica*.—Barcelona, 1926.
- Congreso geológico Internacional (XIV) Madrid, 1926.
- Chevalier, Marcel.—*Contribution a l'Etude des Pyrénées. Note sur les Terrains néogènes de la Cerdagne*.—Palamós, 1925.
- Almera, J.—*Ensayo de una Síntesis de la Evolución geológica de la Comarca de Barcelona*.—(R. A. de Ciencias).
- Faura y Sans, M.—*Montjuich. Notas geológicas*.—Barcelona, [s. d.].
- Faura y Sans, M.—*El Tibidabo y Montserrat*.—Madrid, 1926.

- Font i Sagué, N.—*Curs de Geologia dinàmica i estratigràfica aplicada a Catalunya*.—Barcelona, 1926.
- Font y Sagué, N.—*Nota sobre la Constitució geològica de la Vall de Camprodón*.—Barcelona, [s. d.].
- Font y Sagué, N.—*Las Salinas de Cardona*.—Barcelona, 1910.
- Font y Sagué, N.—*Notas sobre la Constitución geológica del Valle de Camprodón*.—Barcelona, 1902.
- Font i Sagué N.—*La Cátedra de Geología catalana a la Reunión extraordinaria de la Societat geològica de França*.—Barcelona, 1907.
- San Miguel de la Cámara, M.—*Excursiones geológicas por los alrededores de Barcelona*.—Barcelona, 1907.
- San Miguel de la Cámara, M.—*Excursiones complementarias de las conferencias geológicas profesadas en la Escuela del Trabajo*.—Barcelona, 1927.
- San Miguel de la Cámara, M., & Marcet, J.—*Region volcanique d'Olot*.—Barcelona, 1926.
- Mancomunitat de Catalunya. — *Servei del Mapa geològic de Catalunya*.—Barcelona.
- Maureta, J. & Thos i Codina, S.—*Drescripció física, geològica y minera de la Província de Barcelona*. — Madrid, 1881.
- Solà, Joan. — *Formació geològica de l'Ubach*.—Barcelona, 1923.
- Vézian, A.—*Du Terrain postpyrénéen des environs de Barcelona.....*—Montpellier, 1856.
- Vidal, L. M.—*Geología de la Provincia de Lérida*.—Madrid, 1875.
- Vidal, L. M.—*Géologie à toute Vapeur de Port Bou a Barcelona*. Toulouse, 1893.
- Vidal, L. M.—*Réunion extraordinaire de la Société géologique de France, a Barcelona*.—Paris, 1899.
- Vidal, L. M.—*Geología del Montsech*.—Barcelona, 1917.
- Vidal, L. M.—*Reseña geológica y minera de la Provincia de Gerona*.—Madrid, 1886.
- Vidal, L. M., & Depéret, Ch.—*Sur le Bassin oligocène de l'Ebre et l'Histoire tertiaire de l'Espagne*.—Paris, 1906.
- Chevalier, Marcel.—*Sur les Glaciers pleistocènes dans les Vallées d'Andorre*.—Paris, 1906.
- Chevalier, Marcel.—*Sur les Glaciers pleistocènes dans les Vallées d'Andorre et dans les hautes Vallées espagnoles environnantes*—Paris, 1906.
- Chevalier, Marcel.—*Contribution a l'Etude des Pyrénées*.—Palamós, 1924.

- Fallot, Paul.—*Sur la Géologie de l'Île d'Ibiza*.—Paris, 1917.
 Fallot, Paul.—*Etude géologique de la Sierra de Majorque*.—Paris, 1922.
 Fallot, Paul.—*Sur la Présence de l'Aptien dans la Sierra de Majorque*.—Paris, 1916.
 Vidal, Luís M., & Adan de Yarza, R.—*Excursión geológica por la Isla de Mallorca*.—Madrid, 1879.

GEODINÁMICA INTERNA

- Mengel, O.—*Fisique du Globe. Relations de Sismicité et de Géotectonique dans les Pyrénées*.—Paris, 1921.
 Faura i Sans, M.—*Sismologia catalana. Estudi geotectònic d'una Llaga sísmica propera a Barcelona*.—Barcelona, 1913.
 Calderon, S., & Cazurro, M.—*Formaciones volcánicas de la Provincia de Gerona*.—Madrid, 1907.
 Gelabert, José.—*Los Volcanes extinguidos de la Provincia de Gerona*.—San Feliu de Guíxols, 1904.
 Mengel, O.—*Le Canigou et la Maladeta, Poles de l'Axe primitif des Pyrénées*.—Paris, 1921.
 Chevalier, Marcel.—*Contribution à l'Etude des Pyrénées. Essai sur la Tectonique et l'Architecture naturelle des Vallées du Valira et du haut Sègre*.—Palamós, 1924.
 Bertrand, Leon.—*Sur le Rôle des Charriages dans les Pyrénées de la Haute Garonne et de l'Ariège*.—Paris, 1905.
 Dalloni, M.—*Sur la Tectonique des Pyrénées catalanes et de la prétendue «Nappe du Montsech»*.—Paris, 1914.
 Jacob, Ch., & Fallot, Paul.—*La Nappe de Charriage du Montsech en Catalogne*.—Paris, 1914.
 Fallot, P., et Bataller, J. R.—*Sur la Tectonique de la Bordure meridionale du Bassin de l'Ebre.....*.—Paris, 1925.
 Fallot, P., & Bataller, J. R.—*Sur l'Allure d'ensemble et sur l'Age des Plissements dans les Montagnes du Bas Aragon et du Maestrazgo*.—Paris, 1926.
 Fallot, P., & Bataller, J. R.—*Sur la Tectonique des Montagnes entre Montalban et le Litoral de la Province de Castellon*.—Paris, 1926.
 Bergeron, Jules, & Almera, J.—*Aplicación de la Teoría de los Mantos recubrientes al Estudio del Macizo del Tibidabo.....*.—(Real A. de Ciencias).
 Vidal, Luís M.—*La Tectónica y los Ríos principales de Cataluña*.—Barcelona, 1900.

- Vidal, Luís M.—*La Faz de la Tierra en Cataluña durante varias Epocas geológicas*.—(R. A. de Ciencias).
- Fallot, Paul.—*Sur la Tectonique de la Sierra de Majorque*.—París, 1914.
- Fallot, P.—*Observations sur les Phenomènes de Charriage du Centre de la Sierra de Majorque*.—París, 1920.
- Faura i Sans, M.—*Zona de Mineralització per Metamorfisme en el Contacte amb el Clap granític d'Alforja*.—Palamós, 1922.
- Faura i Sans, M.—*La Muntanya de la Arena o les Dunes de Salou*.—Reus, 1917.
- Faura i Sans, M., & Vilaseca, S.—*Avenç del Delta del Llobregat*.—Palamós, 1920.

GEOFÍSICA

- Gunther, S.—*Geografía física*.....—Barcelona, [s. d.].
- Martonne, E.—*Abrégé de Géographie physique*.—París, 1922.
- Martonne, E.—*Traité de Géographie physique*.—París, 1909.
- Mengel, O.—*Etudes de Géographie physique sur les Pyrénées catalanes*.—Perpignan, 1912.
- Cortazar, D., & Pato, M.—*Descripción física, geológica y agrológica de la Provincia de Valencia*.—Madrid, 1882.
- Bataller, J. R.—*Las Bauxitas de Cataluña*.—Madrid, 1919.
- Bataller, J. R.—*El Tómbolo de Montjuich*.—Palamós, 1922.
- Chevalier, Marcel.—*Essai sur la Physiographie de la Catalogne orientale*.—Palamós, 1926.
- Thos y Codina, S.—*Reconocimiento físico-geológico-minero de los Valles de Andorra*.—Barcelona, 1885.
- Faura i Sans, M.—*Cuevas de Mallorca*.—(Congreso geológico internacional).
- Gaurier, L.—*Etudes glaciaires dans les Pyrénées françaises et espagnoles*.—Pau, 1921.
- Font i Sagué, N.—*Origen geológico de los Manantiales termominerales de Caldas de Malavella*.—Barcelona, 1903.
- Vidal, Luís M.—*Investigaciones de Hidrología subterránea en la Comarca de Bañolas*.—(R. A. de Ciencias).

ESTRATIGRAFÍA

- Faura i Sans, M.—*Síntesis estratigráfica de los Terrenos primarios de Cataluña*.....—Madrid, 1913.

- Almera, J.—*Reconocimiento de la Presencia del primer Piso mediterráneo en el Panadés.....*—Barcelona, 1897.
- Almera, Jaime.—*Descripción de los Terrenos pliocénicos de la Cuenca del Bajo Llobregat y Llano de Barcelona.*—Barcelona, 1894.
- Mengel, O.—*Continuidad de las Terrazas antiguas de 100, 225 y 280 metros en las dos Vertientes del extremo oriental de los Pirineos.*—(R. A. de Ciencias).
- Roussel, J.—*Etude stratigraphique des Pyrénées.*—París, 1893.
- Vidal, Luis M.—*Nota geológica sobre la Presencia de la Formación lacustre Rilly en el Pirineo catalán.*—Barcelona, 1891.
- Chevalier, Marcel.—*Le Quaternaire dans les Pyrénées catalanes....*—Barcelona, 1908.
- Mengel, O.—*Stratigraphie et Tectonique de l'Illet primaire de la Guardia entre le Sègre et le Noguera Pallaresa.*—París, 1910.
- Mengel, O.—*Sur l'Age des Calcaires primaires des Pyrénées Orientales.*—París, 1909.
- Roussel, et De Grossouvre.—*Contributions à la Stratigraphie des Pyrénées.*—París, 1892.
- Almera, J.—*Etude stratigraphique du Massif crétacé du Littoral de la Province de Barcelone.*—(Société géol. de France, 1895).
- Almera, Jaime.—*Pliocénico de la Provincia de Gerona.....*—Barcelona. 1894.
- Almera, Jaime.—*Excursión geológica dirigida a estudiar las Relaciones del Grupo de Mongat con el de Vallcarca.*—(R. A. de Ciencias).
- Almera, Jaime.—*Estudio de un Lago oligocénico en Campins.*—(R. A. de Ciencias).
- Almera, Jaime.—*Apuntes sobre los Terrenos pliocénicos de Barcelona.*—(R. A. de Ciencias).
- Almera, J., & Bergeron, J.—*Sur les Nappes de Recouvrement des environs de Barcelone.*—París, 1904.
- Almera, J., & Faura i Sans, M.—*Enumeració de les Especies fòssils dels Terrenys paleozoics de la Provincia de Barcelona.*—Barcelona, 1918.
- Bataller, J. R.—*El Siderolític a Catalunya?*—Barcelona, 1917.
- Faura i Sans, M., Fallot, P., & Bataller, J. R.—*Observations au Suget de la Stratigraphie des Terrains jurassiques de la Chaîne de Cardó.*—Palamós, 1921.
- Kilian, W., & Fallot, P.—*Sur l'Existence et les Facies des divers Etages jurassiques dans la Province de Tarragona.*—París, 1920.

- Mengel, O.—*Coupe du Versant meridional des Pyrénées au Nord de la Province de Barcelone*.—(Société géol. de France, 1910).
- Puig y Valls, R.—*Arenas voladoras del N. E. de España*.—(Real A. de Ciencias).
- Rouvière, Louis.—*De como entiendo que tiene lugar, físicamente la Formación de las Dunas y Modo radical de evitarla entre las Desembocaduras de los Ríos Ter y Fluviá*.—(R. A. de Ciencias).
- Vézian, A.—*Observations sur le Terrain nummulitique de la Province de Barcelone*.—París, 1857.
- Vidal, L. M.—*Nota geológica y paleontológica sobre el Jurásico superior de la Provincia de Lérida*.—Madrid, 1915.
- Vidal, L. M.—*Datos para Conocimiento del Terreno garumnense de Cataluña*.—Madrid, 1874.
- Vidal, L. M.—*Edad de las Capas Bulimus gerundensis*.—Barcelona, 1893.
- Vidal, L. M., & Depéret Ch.—*Contribución al Estudio del Oligoceno en Cataluña*.—(R. A. de Ciencias).
- Vidal, L. M.—*Sobre la Presencia del Tramo kimeridgense en el Montsech y hallazgo de un Batracio en sus Hiladas*.—(R. A. de Ciencias).
- Vilaseca, Salvador.—*Els Terrenys paleozoics del Camp de Tarragona*.—Reus, 1918.
- Chevalier, Marcel.—*Les Glaciers pleistocènes dans les Vallées d'Andorre*—París, 1907.
- Fallot, Paul.—*Sur la Stratigraphie de la Sierra de Majorque*.—París, 1914.
- Vidal, L. M.—*Note sur l'Oligocène de Majorque*.—París, 1905.

LITOLOGÍA

- San Miguel de la Cámara, M.—*Nota sobre algunas Rocas de San Andrés de Llavaneras*.—(R. A. de Ciencias).
- San Miguel de la Cámara, M.—*Estudios petrográficos en el alto Ampurdán*.—(R. A. de Ciencias).
- San Miguel de la Cámara, M.—*Nota sobre las Rocas de las Minas del Priorato*.—(R. A. de Ciencias).
- Almera, Jaime.—*Algo sobre las Rocas eruptivas del N. E. de Barcelona*.—(R. A. de Ciencias).
- San Miguel de la Cámara, M.—*Rocas de la Garganta del Ter, entre el Pasteral y Susqueda*.—(R. A. de Ciencias).

GEOLOGÍA ECONÓMICA

- Marín, A.—*La Potasa*.—Madrid, 1926.
- Rubio, C., & Marín, A.—*Sales potásicas en Cataluña*.—Madrid, 1914.
- Faura i Sans, M.—*Dictamen sobre las Formaciones petrolíferas de San Juan de las Abadesas....*—Barcelona, 1914.
- Faura i Sans, M.—*Informe sobre la Cuenca petrolífera de Ribesalbes (Prov. de Castellón) y en particular de las Minas de Disodila que en San Chils explota la «Compañía Española de Aceites de Esquistos, S. A.»*.—Barcelona, 1914.
- Faura i Sans, M., & Bataller, J. R.—*Les Bauxites triassiques de la Catalogne*.—París, 1920.
- Vidal, Luís M.—*Cuatro Palabras sobre las Salinas de Cardona y su Edad geológica*.—Barcelona, 1914.

PALEONTOLOGÍA

- Almera, J., & Bofill i Poch, A.—*Fauna salobre tortonense de Villanueva i Geltrú*.—(R. A. de Ciencias).
- Vidal, Luís M.—*Contribución de la Provincia de Lérida a los Progresos de las Ciencias geológicas*.—Zaragoza, 1907.
- Vidal, Luís, M.—*Nota sobre la Presencia del «Dryopitecus» en el Mioceno superior del Pirineo catalán*.—Barcelona, 1913.
- Wurm, A.—*Contribució al Coneixement del Triassic de Catalunya*.—Palamós, 1920.
- Depéret, Charles.—*Los Vertebrados del Oligoceno inferior de Tárraga*.—(R. A. de Ciencias).
- Sauvage, M. H. E.—*Noticia sobre los Peces de la Caliza litográfica de la Provincia de Lérida*.—(R. A. de Ciencias).
- Bataller, J. R.—*Mamífers fòssils a Catalunya*.—Barcelona, 1918.
- Zeiller, R.—*Sobre algunas impresiones vegetales del Kimeridgenense en Santa Maria de Meyà*.—(R. A. de Ciencias).

REVISTES I PUBLICACIONS

- Trabajos del Museo de Ciencias Naturales*.—Madrid.
- Trabajos del Museo de Ciencias Naturales. Serie Zoológica*.—Madrid.
- Butlletí de la Institució catalana d'Historia Natural*.—Barcelona.
- Junta de Ciencias Naturales de Barcelona. Treballs del Museu de Ciències Naturals de Barcelona*.—Barcelona.
- Treballs de la Institució catalana d'Historia Natural*.—Barcelona.
- Ibérica*.—Barcelona.
- Ciencia. Revista catalana de Ciencia i Tecnologia*.—Barcelona.

Faura i Sans, M., Vinyals, M., & Palet i Barba, D.—*Dictamen sobre Abastecimiento de Aguas potables para la Ciudad de Tarrasa*. Tarrasa, 1923.

GEOGRAFIA

Annales de Géographie.—París.

Boletín de la Real Sociedad Geográfica de Madrid.—Madrid.

Vila, Pau.—*La Cerdanya*.—Barcelona, 1926.

Vidal, Joan.—*L'Estany de Banyoles* - Girona, 1925.

Font i Sagué, N.—*Lo Vallés*.—Barcelona, 1904.

Font i Sagué, N.—*Determinació de les Comarques naturals e històriques de Catalunya*.—Barcelona, 1897.

Chevalier, Marcel.—*Andorra*.—Palamós, 1925.

Faura i Sans, M., Marcet, J., & Franch, J.—*Catàleg de l'Exposició de Mapes de Catalunya*.—Barcelona, 1919.

BIOGRAFIES

Almera, Jaume, per M. Faura i Sans.—París, 1921

Almera i Comas, J.—*Antologia de Naturalistes catalans*.—Barcelona, 1918.

Almera y Comas, J.—*Necrología del Dr.*—Roma, 1919.

Font i Sagué, Norbert.—*Biografia escrita per Mn M. Faura i Sans*.—Sabadell, 1911.

Vidal i Carreras, Lluís M. - 1842-1922, per J. R. Bataller.—Barcelona, 1922.

Vidal y Carreras, Luis M. - Su Vida, sus Obras científicas y Colecciones, por Manuel Cazorro y Ruiz.—Barcelona, 1924.

Vidal, L. M.—*Datos biográficos sobre algunos Naturalistas catalanes de la Academia de Ciencias de Barcelona*.—Zaragoza, 1907.

Homenatge

L'AGRUPACIÓ Excursionista Júpiter, de la populosa barriada del Poble Nou, en reunir-se per commemorar el V.^e aniversari de la seva fundació, va dedicar una solemnia sessió al CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA, amb motiu d'escaure's el seu cinquantenari.

Aquest acte, el qual fou celebrat la tarda del diumenge, dia 3 del mes d'abril darrer, resultà brillantíssim. Ocupava la presidència el senyor Maspons i Anglasell, president del C. E. de C., el qual tenia a la seva dreta el president de l'A. E. J., senyor Agustí Mateu, i a l'esquerra el senyor Alfred Gaza, co-fundador del CENTRE. A més de la resta dels components del Consell de Govern de l'A. E. J., hi eren presents el senyor Josep Riera i Puní en representació de la «Biblioteca Popular Catalana» del Poble Nou, el celebrat i notabilíssim poeta poblenoví senyor Xavier Benguerel i el director de la revista «Poble Nou», senyor S. Roca i Roca.

Obert l'acte, féu us de la paraula el senyor Joan Casas, vicepresident de l'A. E. J., el qual excusà l'assistència del secretari de l'entitat, senyor Alexandre Forcades, i tingué encertats mots de lloança per al CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA.

A continuació parlà el senyor S. Roca i Roca, el qual s'adherí com a català i en representació de la revista «Poble Nou» a la celebració del cinquantenari del CENTRE.

Va llegir unes inspiradíssimes i assenyades quartel·les el jove-níssim i exquisit poeta local senyor Xavier Benguerel, el qual amb suggestius i fervorosos mots féu una poètica i bellíssima glossa de l'excursionisme.

Tot seguit parlà el doctor Riera i Puní i féu un parlament encès i assenyat sobre la relació que la cultura té amb l'excursionisme tot passant a rel·luir innumbrables exemples i dient que el CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA ha sabut lligar estretament els dos factors, el qual lligam palesa la multitud d'homes eminents que han passat i que té en les seves llistes l'esmentat CENTRE. Acabà el doctor Riéra i Puní el seu discurs fent una crida al sentiment pairal, la fe i la fidelitat en el qual fa bastir i lluir esplendorosament obres com la del gloriós CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA.

El senyor Alfred Gaza, com a co-fundador del CENTRE llegí unes sentides quartel·les evocadores dels primers passos de l'entitat degana, i remembrà alguns noms il·lustres que li han dat fama i glòria.

A continuació, amb to reposat, dolç, convincent, féu us de la paraula el senyor Maspons i Anglasell, president del C. E. de C., el qual fou saludat amb nodrits i respectuosos aplaudiments. El senyor Maspons i Anglasell féu un parlament interessant en tots conceptes, que fou escoltat amb tota atenció per l'auditori. Admirà i felicità l'obra de l'A. E. J. i prengué peu d'ella per a recolzar-hi els arguments del seu discurs, tot dient que les obres que verita-

blement valen, s'imposen i triomfen, són aquelles que es fan sense precipitacions ni ostentacions, silencioses i fervents. Aquests mots, en exemple, el portaren a exposar la constitució, desenvolupament, creixença i la vida tota que ha menat el CENTRE amb la presidència actual, del qual s'honora, i augurà per l'A. E. J., tot seguint la labor de cultura i d'ideal que ara té, un triomf esclatant en bé de la humana superació.

Tancà l'acte el president de l'A. E. J., senyor Agustí Mateu, amb un llarg i entusiasta discurs amarat d'emoció i de joia. Començà dedicant un pietós record a la venerable figura del senyor Cèsar August Torras, ex-president del CENTRE, perdut irremissiblement, el qual—digué—ara fa cinc anys que obria, en un solemníssim acte, els camins de la vida de l'Agrupació. Parlà després de la necessitat d'anar reduint els agrupaments excursionistes amb fusions per districtes, fins arribar a la constitució de grups veritablement forts, potents i puixants. Agrafà l'assistència dels senyors Maspons i Anglèsell i Alfred Gaza, de les representacions i de tot l'auditori en general, el qual aplaudí amb entusiasme tots els oradors.

IV Concurs de Fotografies

PREMI CATALUNYA

CURS DE 1926-1927

EL «Premi Catalunya» consisteix en una medalla d'or i esmalt, una altra d'argent i una obra artística, que s'adjudicaran en premi dels treballs de tot el curs, amb subjecció a les bases que a continuació es detallen:

1.er Premi: *Medalla d'Or* a la millor collecció de fotografies presentades.

2.^{on} Premi: *Medalla d'Argent*, a la collecció que segueixi en mèrit a l'anterior.

3.er Premi: *Obra Artística*, a la millor fotografia del concurs.

No dubtem que junt amb l'estímul per obtenir tan cobejades distincions, els nostres consocis tindran tot l'interès per concórrer al major nombre de visites i excursions que s'aniran anunciant oficialment durant el present curs, per tal de facilitar amb llur entu-

siasta col·laboració, completar i enriquir el corpus de documents gràfics de l'arxiu del CENTRE per a qual fi fou creada aquesta fundació.

B A S E S

1.ª Totes les col·leccions presentades deuen ésser de fotografies obtingudes personalment durant el present curs de 1926-1927 pels socis del CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA inscrits a la Secció de Fotografia.

2.ª Per a optar a una de les medalles, cada autor solament podrà presentar a concurs una sola col·lecció de fotografies en nombre il·limitat, però no inferior a dotze, que forçosament hauran de correspondre, almenys, a sis de les diferents excursions o visites realitzades oficialment per aquesta Secció de Fotografia. Per a optar a l'obra artística caldrà almenys haver assistit a una excursió.

3.ª Les fotografies podran ésser directes o ampliades, segons ho exigeixi el tipus del negatiu, tirades sobre paper bromur, i sense enganxar a cartrolines. Totes elles hauran de portar escrits en llur revers, amb la major exactitud, la data de l'excursió, el nom del lloc fotografiat, i, com a distintiu, un lema que no excedeixi de dues paraules, i igual per a totes les fotografies d'una mateixa col·lecció, i es mantindran, per tant, completament anònimes quant a l'autor.

Per a optar a les medalles, els formats seran 13 x 15 cm. mínim a 13 x 19 cm. màxim i per a optar a l'obra d'art el format serà lliure.

4.ª El període d'admissió serà improrrogable fins el dia 10 d'octubre del present any 1927. Totes les col·leccions hauran d'ésser lliurades franques de despeses i acompanyades d'un plec tancat que porti sobre-escrit el mateix lema adoptat en les fotografies, i contingui el nom, cognoms i adreça de l'autor, a la Consergeria del CENTRE on es lliurarà el corresponent rebut.

5.ª El fall serà emès pel Jurat format per tres persones no pertanyents a la Secció, de reconeguts coneixements en l'art fotogràfic, els noms de les quals s'anunciaran oportunament, i la seva decisió, així com la resolució, dels casos imprevistos en aquestes bases, serà inapel·lable. Demés es reservarà el dret de retirar o declarar fora de concurs totes aquelles fotografies que, al seu judici, no s'ajustin a les condicions establertes en les presents bases.

6.ª L'exposició de totes les fotografies que a criteri del Jurat entrin en concurs, tindrà lloc en el mes d'octubre del present any 1927, i el fall del Jurat es farà públic el mateix dia d'obertura de l'exposició.

7.ª Les fotografies premiades quedaran de propietat del CENTRE el qual podrà fer-ne l'ús que cregui convenient sense limitació de cap mena, i les altres seran retornades a llurs respectius autors mitjançant tramesa del corresponent rebut lliurat oportunament, durant els quinze dies següents al de la clausura de l'exposició, transcorreguts els quals es consideraran cedides al CENTRE per a ésser incorporades als seus arxius i col·leccions, totes les que no haguessin estat retirades.

8.ª La Secció adoptarà les precaucions que cregui convenients per a la millor protecció de les obres que es presentin a concurs, si bé declina tota responsabilitat pels accidents que involuntàriament poden ocórrer.

9.ª Els premis seran repartits el dia de tancament de l'exposició.

Ciutat de Barcelona, gener de 1927.

RAFAEL DEGOLLADA

President

JOSEP VILASECA

Secretari

Crònica

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

ABRIL DE 1927

CONFERENCIES I SESSIONS.—El dia 1, el senyor Joan Queralt i Oliva donà una conferència sobre les seves *Impressions d'una excursió als Alps*, la qual fou il·lustrada amb interessants projeccions.

Els dies 8 i 29, el senyor Comte de Carlet donà dues conferències sobre les seves *Excursions per Navarra*. En la primera parlà d'*Estella* i en la segona descriví *Sangüesa*, *San Salvador de Leyre* i *Javier*. Foren il·lustrades amb projeccions del Dr. F. Xavier Parés i Bartra.

El dia 7, el senyor Pelegrí Casades i Gramatxes donà una conferència sobre *Les Majestats a Catalunya* il·lustrada amb projeccions.

El dia 21, el senyor Manuel Gonovart donà una sessió de projeccions d'autocromes referents a *Impressions de color de paisatges i flors de Cata'unya*.

El dia 23, diada de Sant Jordi, es celebrà la tradicional *Festa de la Medalla*, instituïda pel senyor Rafael Patxot i Jubert, distinció que enguany ha estat atorgada al senyor Ignasi Folch i Girona.

El senyor Pelegrí Casades i Gramatxes llegí alguns fragments del llibre «Johannis Pujol», referents a les diverses festes que antigament es celebraven a honor del nostre Patró, publicat recentment per la Biblioteca de Catalunya.

El senyor Antoni Gallardo llegí uns goigs de l'any 1708 a llaor de Sant Jordi.

El president senyor Francesc de P. Maspons, després d'un parlament en que glossà la significació de la festa, oferí la Medalla al senyor Ignasi Folch i Girona, el qual clogué l'acte amb unes discretíssimes frases d'agraïment.

Finalment, el dia 28, el senyor Francesc de P. Blanch donà una sessió de projeccions sobre *Monuments Arqueològics de varies regions de França*.

SECCIÓ DE FOTOGRAFIA.—Les excursions efectuades per aquesta Secció foren: el dia 3, a Caldes de Montbuy, castell de Gallifa i Sant Feliu de Codines; el dia 10, excursió d'un matí a Martorell; els dies 17 i 18, a Morella; i el dia 24, excursió d'un matí a La Garriga.

SECCIÓ D'ESPORTS DE MUNTANYA.—Aquesta Secció féu el dia 10 una excursió al Montnegre; els dies 14 al 18, a Capdella, pic de Dellui, Caldes de Bohí, Còmol Forno, Biciberri meridional, Hospital de Viella, pic del port de Toro, port de Viella i Viella; i els dies 16 al 18, a La Molina, puig d'Alp, Moixeró, font del Faig, coll de Pendis i Alp.

SECCIÓ D'ARQUEOLOGIA I HISTÒRIA.—El dia 24, alguns dels socis d'aquesta Secció efectuaren una excursió a Esplugues de Llobregat.

L'EXPOSICIÓ DE LES DRASSANES.—Davant un públic nombrós i molt qualificat, el dia 2 d'Abril, a la nit, tingué lloc l'acte inaugural de l'Exposició Monogràfica dedicada a l'estudi de la reforma de les Drassanes.

El President senyor Maspons fixà amb paraules precises la posició del CENTRE. Digué que els diversos punts de vista, tots molt interessants, des dels quals pot estudiar-se la qüestió de les Drassanes, el CENTRE es circumscrivia al que fa referència a la conservació del monument, per ésser el que està en directa relació amb les seves tradicionals activitats.

Acabà dient que, al seu entendre, era indubtable que es trobaria

la solució, perquè apareixeria en quant es tractés l'assumpte amb amor; que la qüestió de la seva utilització posterior vindria per si sola perquè a Barcelona hi ha bastants serveis que podrien acollir-se sota les seves naus.

L'arquitecte senyor Lluís Girona Cuyás, que ha estudiat amb detenció la reforma urbana d'aquell barri, en una documentada conferència exposà tècnicament els termes en què és troba plantejada la qüestió, i manifestà finalment que aquells arcs i parets són el testimoni vivent dels dies que elaboraren el cèlebre codi del Consolat de Mar.

Seguidament fou oberta l'exposició, integrada per diversos plànols històrics i altres de moderns, per una sèrie de fotografies i per fragments de plànols i de vistes de diverses ciutats europees que mostren altres tants esforços per conservar les restes d'edificis històrics que tenen en el seu recinte.

L'EXPOSICIÓ DEL CINQUANTENARI.—El dia 23 d'abril, diada de Sant Jordi, tingué lloc l'obertura de l'Exposició organitzada pel CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA en commemoració del cinquantenari de la seva fundació. D'aquesta important manifestació s'en dona compte detallat en altre lloc d'aquest número.

Noves

LES DRASSANES.—El passat diumenge, dia 3, al matí, anà al CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA el senyor Duc d'Alba, per tal de visitar l'exposició monogràfica referent a les Drassanes, que s'havia inaugurat la vigília.

Fou rebut pel senyor Francesc de P. Maspons, el qual li agraií l'interès amb què havia volgut conèixer els antecedents de la projectada reforma.

El senyor Duc d'Alba, que es mostrà complagudíssim de la visita, no amagà la seva opinió de que qualsevolga que sigui la reforma que es porti a terme, ha d'ésser deixant intacta la part monumental de l'edifici.

PEÑA ZABALA.—Ha estat constituïda a Madrid una nova entitat amb el nom de «Peña Zabala», la qual és la continuació i ampliació del Comité que des del setembre de 1923 ve gestionant la cons-

trucció del refugi Zabala en el Guadarrama, que considera el seu ideal immediat i principal, en homenatge a la memòria del qui fou gran muntanyenc en Josep Fernández Zabala, inort a Nova York en agost de 1923.

A més, te per objecte fomentar l'excursionisme, divulgar el coneixement de les muntanyes, construir i conservar abrics de muntanya, mantenir entre els seus associats el sagrat respecte als refugis, qualsevolga que sigui la societat a la qual pertanyin, i establir les bones relacions i la cooperació entre les altres entitats germanes.

VISITA.—El dia 24, visità el CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA el Grup Excursionista de la Unió Professional de Dependents i Empleats de Comerç. Foren atentament rebuts pel president senyor Francesc de P. Maspons el qual els féu recórrer les dependències de la casa i els mostrà l'organització dels diversos serveis en què està dividida l'entitat.

Quedaren força complaguts de la visita, majorment d'haver-la efectuada durant el període en què estava oberta l'exposició organitzada en commemoració del cinquantenari, que els donà ocasió de poder apreciar millor els diversos aspectes als quals dediquen els socis les seves activitats.

OBSERVATORI DE VIELLA.—A proposta de la Secció de Geografia Física i Geologia, la Junta Directiva ha encarregat al Dr. Eduard Fontseré la direcció tècnica i revisió de dades de l'Observatori de Viella, propietat del CENTRE. Amb aquest motiu es reprendrà tot seguit la publicació de les observacions en el BUTLLETÍ EXCURSIONISTA DE CATALUNYA, mitjançant resums trimestrals.

Bibliografia

- A. VIVES ESCUDERO.—*La Moneda Hispánica*.—Publicació de la Reial Acadèmia de la Història.—Madrid, 1926.—Quatre toms amb un total de 500 p. p. de catàleg, 40 p. p. de «llista de preus» i pròleg pòstum de XII plegs. Atlas amb 173 làmines.

Aquesta obra fou empresa per tal d'ésser presentada al «Concurs Francesc Martorell i Pena», celebrat l'any 1907, en el qual,

com és sabut, fou premiada l'obra de Joaquim Botet i Sisó *Les Monedes Catalanes*. Avui, amb l'aparició de l'obra de Vives, podem comprovar que aquell fall fou un encert. Els dos treballs apenes permeten una mútua comparació, puix Botet acut preferentment a l'estudi dels documents coetanis de les monedes, mentre que Vives, pel contrari, estudia exclusivament les encunyacions, sense fer cas de les fonts literàries antigues ni de la bibliografia moderna. (Aquesta sensible deficiència s'ha corregit bastant en el text del Pròleg, el qual, per la seva informació i mètode, acusa ben clarament un autor distint del de la resta de l'obra). En consignar que malgrat els avantatges evidents que l'arqueòleg Vives, en el terreny numismàtic, porta sobre Botet, arxiver, ens sembla que *La Moneda Hispànica* presenta certa inferioritat respecte de *Les Monedes Catalanes*, és perquè aquella obra solament representa una catalogació de monetari i, com a obra científica, no està suficientment reexida. Potser es degui això al fet que l'Acadèmia no ha donat al Pròleg tota la volada que Vives havia planejat en un principi.

Els quatre volums del text únicament contenen la descripció de les làmines. En elles creiem que en les encunyacions de la part catalana, especialment les d'Ampúries, no són presentades amb la consideració que mereixen, donada llur importància excepcional. En canvi el pròleg, (pàgs. XLV a L) conté idees noves i molt interessants sobre les imitacions gales de la moneda hispànica i en particular de l'empordanesa. Així és que l'impròpiament anomenat Pròleg—puix que no és preàmbul a l'obra, sinó una introducció a la numismàtica de l'antigüetat, la primera que es publica en castellà—vé a ésser l'únic i exclusiu text de lectura.

Per a la seva redacció el senyor Vives es valgué del Sr. W. Zotter, persona eruditíssima que ja anteriorment havia collaborat amb el primer, que l'ajudà amb progressiva intensitat, i, en morir l'autor, s'encarregà de terminar aquesta difícil i ingrata tasca.

Com sigui que l'actual Pròleg no correspon al que primerament s'havia concebut, hom no pot donar una crítica definitiva del mateix; però tot seguit hom remarca un domini absolut de la matèria, orientacions modernes aplicades a la nostra sèrie autònoma, gran minuciositat en les extenses revisions i rectificacions del material aportat pels autors precedents, ço que demés del seu valor intrínsec d'expurgació de peces no autèntiques, en té un altre de pràctic per als estudiants i col·leccionistes de províncies, mancats generalment d'una base científica de filiació.

Seria molt d'agrair que el senyor Zotter, que segurament disposa dels materials del senyor Vives, pogués acabar l'estudi planejat primerament per aquest i que avui trobem deficient en l'obra editada per l'Acadèmia.

J. M.

JOSEP M.ª BATISTA I ROCA.—*Manual d'Excursionisme*.—Un volum en 12.ª, 156 p. p.—Barcelona, Editorial Barcino, 1927.

El senyor Josep M.ª Batista i Roca, és president de la Secció de Folklore del CENTRE, i això obliga a sospesar a part el seu Manual amb un rigorisme un xic exigent. Passant-lo, doncs, per aquest cedàs, cal dir que aplega, amb un mètode clar un conjunt d'avertiments i consells per a l'excursionista, referents a la preparació de l'excursió, a la manera de desenrotllar-la, i als incidents que la poden torbar, que és en va cercar enlloc més, tan escaientment recollits.

Se li ha fet, al Manual, no precisament una objecció però si una observació, en el sentit d'ésser poc propici al que no sigui concretar-se a recomanacions minucioses de caire material; més bé es pot dir que l'observació és mal fonamentada, pel motiu cabdal que, a primer cop d'ull s'endevina que l'autor es volgué cenyir a punts de vista materialment pràctics sobre el vestir i el calçar, el menjar, les begudes, la manera d'orientar-se, d'assenyalar la direcció dels camins, les distàncies, l'atendament i *camping*, la previsió del temps, l'equip, que detalla amb minuciositat, els possibles accidents i les primeres cures.

Clou, de més a més, el llibre, un capítol sobre l'esperit de l'excursionista que, en breus paraules i conceptes clars, resumeix el que desenrotllat formaria per si sol un volum sobre el punt de vista moral de l'excursionista. És un capítol que no per ésser el darrer, i com de resum i finalitat, deixa d'ésser cabdal, i, en conjunt, un llibre que no hauria de faltar a la motxilla de cap excursionista.

O.

I. MELÉ.—*Tossa. Concurs geogràfic-històric arqueològic local*.—Un folletó en 12.ª, 76 p.p.—Blanes, 1926.

El senyor Ignasi Melé, reuneix els nens i nenes de Tossa, els explica el perquè dels noms dels carrers de la vila, de l'església, dels casals antics, de les cales i les muntanyes que la voltien, de

les confraries; els costums, etc., i els convida a que ells mateixos completin les dades. Aquest llibret és un resum de les recollides en un temps, que els petits estudiants varen explicar públicament un dia, davant de nombrós públic. Amb això queda dita la seva alta valor educativa, la simpatia que desperta i el desig que tinguin imitadors.

P.

JOAN CARRERAS PALET.—*Nocions de Topografia, per a ús i utilitat dels excursionistes*.—Un vol. 12.º de 93 p. p.—Barcelona, 1926.

És publicada aquesta obreta pel Centre Excursionista «Rafel Casanova». Es proposa el seu autor donar en cinc lliçons i un apèndix, una idea del que és la Topografia i la utilitat que el seu coneixement reporta a l'excursionista, així com els mitjans de què es pot valer per representar d'una manera aproximada sobre el paper una contrada recorreguda, valent-se només dels aparells i objectes d'ús corrent amb què acostuma a acompanyar-se en les seves excursions, o que pot fàcilment procurar-se. Els gravats que acompanyen el text ajuden a la comprensió del que l'autor es proposa.

L'esperit que informa l'obra és digne d'elogi i alguns dels mitjans emprats per l'autor, deguts segurament a observacions practicades per ell mateix, són ben apropiats a l'objecte que es proposa. Per poca que sigui la il·lustració de l'excursionista, pot trobar en aquesta publicació indicacions que li facin més interessants les seves excursions i, alhora, més profitoses per als qui posteriorment recorrin les contrades per ell representades, encara que no sigui més que d'una manera aproximada. Convindria, doncs, que tots els excursionistes hi tinguessin força afició als treballs topogràfics, valent-se, a l'efecte, de l'obra de les presents ratlles, o bé d'altres similars.

Un consell, però, voldríem donar al senyor Carreras per tal que el tingués en compte en successives edicions. És el següent: No hi ha cap dubte que la cambra fotogràfica és un dels aparells usats avui dia per la major part dels excursionistes. És evident, també, que la fotografia ha prestat ja nombrosos i sorprenents serveis a la Topografia. ¿Què, doncs, més apropiat i més ràpid per a la representació gràfica d'un vessant, d'una vall o d'una ampla coma, amb els revolts dels seus corrents d'aigua, dels seus camins i de la situació dels pobles, ermites, masies, etc., que unes fotografies estra-

tègicament escollides? El procediment és fàcilment intel·ligible i el mitjà de practicar-lo molt senzill i a l'abast de qualsevol excursionista que estigui en condicions de comprendre el que s'exposa en la publicació de què parlem.

L'interès, només, de contribuir a laborar pels mateixos fins que es persegueixen en aquesta obra, és el que ens suggereix aquesta observació, del qual suposem es farà càrrec el senyor Carreras, al qual felicitem efusivament i cordial, així com al Centre Excursionista «Rafel Casanova» pel seu encert en divulgar obres de la índole de la present.

S. F.

Biblioteca

REVISTES INGRESSADES ÚLTIMAMENT.— Sumaris resumits.

«ARXIU» DEL C. E. DE TERRASSA

X.—*Les lluites d'insectes*.—1926-74.

Sallent i Gotès, Angel.—*La planteta «Eufràsia»*.—1926-78.

J. P. i C.—*Estantit, Illes Medes i Empuries*.—1926-79.

Suana i Picanyol, I.—*Altres vuit dies al Pireneu. De la Vall d'Aran a Ribagorça i Pallars*.—1926-106.

REVUE ALPINE

Arlaud, Jean.—*Aiguilles Pyrénéenes. Une Semaine dans la Sierra des Encantats*.—1926-115.

Lombard, Paul.—*Le Col de Bonnepierre (3 500 m. environ)*.—1926-115.

Gaillard, E.—*A propos de l'Aiguille noire*.—1926-125.

Godefroy, René.—*W. A. B. Coolidge 1850-1926*.—1926-129.

Lampugnani, Giuseppe.—*Une ascension au mont Rose par la paroi du Val Sesia*.—1926-155.

Feberay. *En Skis dans les Hautes-Vosges et dans les Alpes*.—1926-169.

Carcagne, J.; Lafont, Ch.; Lombard, M.—*Itinéraire de la Face nord du mont Aiguille*—1926-175.

BULLETIN DU CLUB ALPIN BELGE

Flemwell, G.—*Riflexions d'un naturaliste dans les Alpes. Les Fleurs Alpines.*—1926-94.

Neyer, P. A. de.—*La Barre des Ecrins.*—1926-98.

Delwart, H., Solvay, P.—*Trois jours dans le massif du mont Rose.*—1926-102.

Vernet, J.—*La Barre des Ecrins par la paroi du glacier noir.*—1926-128.

Golay, Charles.—*Piz Zupo (4 002 metres) par l'Arete Sud (versant italien).*—1926-140.

Visschier, F. de.—*Le Grand Roc Noir (3.537 mètres).*—1926-143.

Snoeck, J. et M.—*La Traversée de l'Arête des Mulinets.*—1926-147.

Piedboeuf, L.—*Le Ski.*—1926-152.

NOVES ADQUISICIONS

PUIG I CADAFAŁCH, J.—*La Transmission de la Coupole orientale de la Basilique romane du XI siècle.*—Prague, 1926.

PUIG I CADAFAŁCH, J.—*Les Eglises de Moldavie.*—Bucarest, 1924.

PUIG I CADAFAŁCH, J.—*L'Architecture religieuse dans le Domaine byzantin en Espagne.*—Paris, 1924.

PUIG I CADAFAŁCH, J.—*El Problema de la Transformació de la Cathedral del Nord importada a Catalunya.*—Barcelona, 1921.

MITTELHOLZER, WALTER.—*La Suisse a Vol d'Oiseau.*—Erlenbach-Zurich, 1926.

DONATIUS

GIVANEL MAS, J.—*Un exemplar raríssim de la història de Garí, fundació de Montserrat i Miracles de la Mare de Déu,* (de Pelegrí Casades i Gramatxes).

LULIO, B. RAIMUNDO.—*Libro de la Orden de Caballería,* (de Pelegrí Casades i Gramatxes).

CARTAILHAC, EMILE ET BREUIL, HENRI.—*La Caverne d'Altamira,* (de Pelegrí Casades i Gramatxes).

ESTACIÓ METEOROLÒGICA DE VIELLA (VALL D'ARÀN)

PRIMER TRIMESTRE 1927

BARÒMETRE *

TERMÒMETRE

T E R M O M E T R E																		
MESOS	Pressió màxima del mes	Dia	Pressió mínima del mes	Dia	Pressió mitja mensual		Promedi	Temp. màxima del mes	Dia	Temper- mínima del mes	Dia	Oscil- lació	Promedi tempers. màxims.	Promedi tempers. mínims	Oscil- lació mitja	Temperatura mitja mensual		
					a 8 h	a 16 h										a 8 h	a 16 h	Promedi mà. i m.
Gener	694,15	10	663,62	18	679,13	678,85	678,98	15,00	25	-8,00	23	23,00	8,87	-3,62	12,49	-0,29	3,11	2,63
Febrer	689,05	14	667,25	22	680,87	681,79	680,65	18,00	28	-12,00	9	30,00	11,61	-3,14	14,75	+0,00	6,88	4,24
Març	694,09	21	666,53	24	675,07	676,49	675,75	21,50	21	-6,00	6	27,50	13,18	0,70	13,88	4,58	9,97	6,94

PSICRÒMETRE

PLUVIÒMETRE

ANEMÒMETRE

MESOS	Humitat relativa			Precipitació total en mm.	Número de dies de pluja	Número de dies de neu	Màxim gruix de la neu	Precipitació en 24 h. mm.	Dia	Direcció dominant	Recorre-gut en 24 h. promedi	Recorre-gut màxim en 24 h.	Dia	Direcció dominant	
	a 8 h	a 16 h	Promedi											plujes ordi-naries	grans plujes
Gener	80 %	74 %	77 %	87,25	13	8	15 cm.	24,0	9	N				N i NNE	N
Febrer	72 %	46 %	59 %	18,60	7	8	14 »	5,0	23	N i SW				N i NW	W i NW
Març	71 %	61 %	66 %	157,60	20	7	2,7 »	18,5	13	N				N	N

NÚVOLS

FENÒMENS ESPECIALS

MESOS	Dècimes de cel cob. (promedi)	A 8 h				A 16 h				FENOMENS ESPECIALS				
		Número de dies clars	Número de dies núvols	Número de dies coberts	Dècimes de cel cob. (promedi)	Número de dies clars	Número de dies núvols	Número de dies coberts	Número de dies de rosada	Número de dies gebrada	Número de dies de boira	Número de dies tempesta	Número de dies de pedra	
Gener	7,09	5	11	15	7,32	4	15	12						
Febrer	5,50	7	17	4	7,25	3	14	11						
Març	7,70	3	16	12	7,20	4	18	9						

* Les pressions baromètriques són referides al nivell de l'estació, corregides de temperatura, latitud i gravetat.